

Átlátható beszerzések – a tervezett önkormányzati beszerzési platform ismertetése

Vezetői összefoglaló

1. A rendszer rövid leírása

A közepes és nagyobb méretű magyarországi **önkormányzatok**, valamint gazdasági társaságaik **minden évben (több)százmillió forint összértékben bonyolítanak le nem közbeszerzés köteles beszerzéseket**. Ezen eljárások lebonyolítása jelenleg túlnyomó többségében **zárt, meghívásos pályázatok** útján történik – amelyek piac- és versenyszűkítő hatásukkal egyszerre **növelik az önkormányzatok költségeit**, jelentenek túlbonyolított adminisztrációjukkal **felesleges terhet a hivatali munkatársak számára** és rejtenek magukban korrupciós kockázatot is.

Ezen problémák megoldására kínálunk megoldást egy országos lefedettségű, innovatív **beszerzési platform létrehozásával**, amelynek segítségével az ajánlattevők országos szinten tudnak ajánlatot adni az ajánlatkérők nyíltan meghirdetett beszerzéseire. Ily módon az önkormányzatok, valamint gazdasági társaságaik **mindazon Kbt. hatálya alá nem tartozó beszerzésüket, amelyet nyíltan kívánnak pályáztatni**, nagyobb piaci verseny mellett, **alacsonyabb költségen és kevesebb adminisztrációs teher mellett tudják lebonyolítani**. A rendszer ugyanakkor jelentősen minimalizálja annak kockázatát is, hogy a meghívott gazdasági szereplők egymással összejátszva jelentős túlárazásokkal terheljék az önkormányzatok egyébként is szűkös forrásait.

A platform elindítása két lépcsőben történne. **Első körben egy egyszerű „aggregátor oldal” kerülne kialakításra** a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány által, amely egy helyen gyűjtené össze valamennyi csatlakozó önkormányzat nyílt pályázati felhívásait. A **második lépés lenne magának a platformnak a fejlesztése**, amelynek során már figyelembe lehet venni az első nyílt pályázatok lebonyolítása során szerzett tapasztalatokat is.

2. A rendszer által biztosított gazdasági, adminisztrációs és környezetvédelmi célok összefoglalóan:

- 2.1. Az önkormányzatok beszerzési költségeinek jelentős csökkentése;
- 2.2. A helyi kis és középvállalkozások előnyben részesítésére alkalmas szabályrendszer;
- 2.3. Az adminisztrációs terhek csökkentése a beszerzési eljárások jelentős részének automatizálása, valamint a meghívni kívánt cégek felkutatását és kiválasztásuk indoklását magában foglaló munkafolyamat kiiktatása révén;
- 2.4. A beszerzési eljárások „zölden” történő lebonyolítása.

3. A rendszer által biztosított további előnyök a platform elindítását támogató önkormányzatok számára:

- 3.1. A platform kialakítása során figyelembe lehet venni az alapítók speciális igényeit;
- 3.2. Az önkormányzat számára kedvező PR és sajtóvisszhang.

4. Az önkormányzatok költségei és teendői a rendszerbe lépéssel kapcsolatban

Az alapító, illetve a Platform elindítását támogató önkormányzatoktól **első körben** azt szeretnénk kérni, hogy **egy közös sajtótájékoztató keretében jelentsék be a projekt indulását**, valamint vállalják, hogy ezzel **egyidőben 2-2 beszerzési eljárásukat nyíltan is meghirdetik** (a saját eljárásrendjükhöz illeszkedve). A második szakaszban **a platform működtetési költségeihez való hozzájárulásra**, valamint saját **beszerzési szabályzatuk módosítására** van szükség a platform működési elvéhez illeszkedve.

A platform működtetéséhez **szükséges háttérrel jelenlegi terveink szerint a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány (BVK), illetőleg annak egy cége biztosítaná**. Ezen tevékenység auditálását pedig a Transparency International Magyarország munkatársai végeznék.

Részletes leírás

1. A rendszer rövid leírása

A közepes és nagyobb méretű magyarországi **önkormányzatok**, valamint gazdasági társaságaik **minden évben (több)százmillió forint összértékben bonyolítanak le nem közbeszerzés köteles beszerzéseket**. Ezen eljárások lebonyolítása jelenleg túlnyomó többségében **zárt, meghívásos pályázatok** útján történik – amelyek piac- és versenyszűkítő hatásukkal egyszerre **növeli az önkormányzatok költségeit**, jelentenek túlbonyolított adminisztrációjukkal **felesleges terhet a hivatali munkatársak számára** és rejtenek magukban korrupciós kockázatot is.

Ezen **problémák megoldására** kínálunk megoldást egy országos lefedettségű, innovatív **beszerzési platform létrehozásával**, amelynek segítségével az ajánlattevők országos szinten tudnak ajánlatot adni az ajánlatkérők nyíltan meghirdetett beszerzéseire. Ily módon az önkormányzatok, valamint gazdasági társaságaik **mindazon Kbt. hatálya alá nem tartozó beszerzésüket, amelyet nyíltan kívánnak pályáztatni**, nagyobb piaci verseny mellett, **alacsonyabb költségen és kevesebb adminisztrációs teher mellett tudják lebonyolítani**. A rendszer ugyanakkor jelentősen minimalizálja annak kockázatát is, hogy a meghívott gazdasági szereplők egymással összejátszva jelentős túlárakozásokkal terheljék az önkormányzatok egyébként is szűkös forrásait. (Hiszen a platform használatával biztosítható, hogy az ajánlattevők körét sem az ajánlatkérő, sem az ajánlattevők ne ismerjék.)

A platform működése biztosítja, hogy egy adott beszerzési eljárás során **az ajánlattevők körét sem az ajánlatkérő, sem a többi ajánlattevő nem ismeri**, ezzel kizárva az ajánlattevők összejátszásának lehetőségét. A platform automatikusan, az ajánlattételi határidő lejártát követően percekben belül elvégzi az ajánlatok bontását (hasonlóan az EKR működéséhez). Az automatikus bontás biztosítja, hogy **egyetlen beérkezett ajánlat sem ismerhető meg az ajánlattételi határidőt megelőzően**, így kizárható annak lehetősége is, hogy a beérkezett ajánlatok tartalmáról szivárgás történjen a majdani beszállítók felé.

2. A rendszer által biztosított célok

2.1. Az önkormányzatok beszerzési költségeinek jelentős csökkentése

A kormány önkormányzatok irányába megvalósított politikája, továbbá a járványhelyzet során a magyarországi **önkormányzatok anyagi lehetőségei rendkívüli módon besűkültek**. Ilyen körülmények között létfontosságú, hogy a települések a lehető legtöbb területen racionalizálják kiadásait. A hazai **beszerzési tapasztalatok alapján elmondható**, hogy amikor ténylegesen több, egymástól független ajánlattevő vesz részt egy adott eljárásban, az így indukált **versenyhelyzet révén az építési beruházásoknál 10-30%, árubeszerzés esetén 10-20%, míg a szolgáltatások esetén akár 20-40% költségmegtakarítás érhető el** az ajánlattevő oldaláról.

2.2. A helyi vállalkozók támogatására alkalmas szabályrendszer

A rendszer lehetőséget kínál arra is, hogy az alkalmassági kritériumok úgy kerüljenek megállapításra, hogy a teljesítésre alkalmas helyi vállalkozások is el tudjanak indulni rajta. Fontos látni, hogy egy helyismerettel rendelkező, alacsonyabb logisztikai és szállítási költségekkel dolgozó helyi vállalkozás az esetek túlnyomó többségében árelőnyben van a helyismerettel nem rendelkező, más településeken működő gazdasági szereplőkkel szemben. A helyi vállalkozók támogatása ugyancsak lehetséges azáltal, ha a kiírásban értékelési szempontként kerül meghatározásra a helyi vállalkozások bevonásának mértéke.

2.3. Az adminisztrációs terhek csökkentése a beszerzési eljárások jelentős részének automatizálása révén

- A platform az eljárás kategóriájához (építési beruházás, árubeszerzés vagy szolgáltatás) illeszkedve:
 - o opciókat kínál az eljárásban való részvétel fenntartására
 - o opciókat kínál a kizáró okok vonatkozásában
 - o opciókat kínál az alkalmassági követelmények meghatározásához
 - o opciókat kínál a fizetési feltételek meghatározásához
 - o opciókat kínál a szerződést biztosító mellékkötelezettségek felállításában
 - o felsorolja az ajánlattételhez minimálisan csatolandó dokumentumok körét
 - o felsorolja a megalapozott ajánlat benyújtásához szükséges dokumentumok körét
 - o a beállításoknak megfelelően ellenőrzi a felöltött dokumentumok körét és hiány esetén nem engedi az ajánlat beküldését – ezzel jelentősen csökkentve a hiánypótlások számát
- A platform a beszerzési eljárás lépéseinek jelentő részét automatikusan elvégzi:
 - o nem kell az ajánlattételre meghívni kívánt cégeket felkutatni, illetve azok feltételezett alkalmasságát, meghívásuk indokát dokumentálni
 - o ár szerint automatikusan sorba rendezi a beérkezett ajánlatokat
 - o emberi munkaerő bevonása nélkül elvégzi a bontási eljárást (ez különösen azon önkormányzatok esetében csökkenti jelentősen az adminisztrációs terheket, ahol jelenleg papír alapon történik a pályázatok benyújtása)
 - o valamennyi érdeklődő gazdasági szereplőt e-mailben automatikusan értesít a bontási eljárásról, így az ajánlatkérőnek ezt nem kell külön elvégeznie
 - o elvégzi az eredményhirdetést és valamennyi érdeklődő gazdasági szereplőt e-mailben értesít, így az ajánlatkérőnek ezt nem kell külön elvégeznie
 - o az eljárás egészére törvény szerint vonatkozó közzétételi kötelezettségek teljesítését

- Csökkenti a munkamennyiséget, hogy nagy számú ajánlat esetén is csak a legkedvezőbbeket kell bírálnia az ajánlatkérőnek.
- A platform alkalmas lehet továbbá:
 - o kiegészítő tájékoztatás nyújtására, valamint ennek automatikus dokumentációjára
 - o a bírálathoz kapcsolódó kommunikációs tevékenységek lebonyolítására és mindennek dokumentációjára
 - o a törvény szerinti közzétételi kötelezettségeken túlmutató átláthatósági szempontok érvényesítésére is (például a megkötött szerződések igény szerinti nyilvánosságra hozatala révén)
- A beszerzés dokumentációját a korábban megszokott szabályozás szerint kell elkészíteni, így az többlet terhet nem jelent. Ugyanakkor a platform nagyban megkönnyíti az eljárás dokumentációját azáltal, hogy az eljárás összes dokumentumáról automatikusan egy „eljárás dokumentumai.zip” fájlt generál.
- A rendszer használatával megspórolható a postázási költség

2.4. A beszerzési eljárások „zölden” történő lebonyolítása

- Az ajánlatkérés és az ajánlatok beküldése 100 százaléban papírmentesen tud megvalósulni
- A postai szolgáltatások kiiktatásával csökkenthető a CO2 kibocsátás is

3. A rendszer által biztosított további előnyök az alapító önkormányzatok számára

- A platform kialakítása során **figyelembe lehet venni az alapítók speciális igényeit** (például a platform specifikációja vagy a gazdasági háttér kialakítása során.)
- Az önkormányzat számára **kedvező PR és sajtóviesszhangot jelent** egy olyan projektben való kezdeményező részvétel, amely az átláthatóság és a „jó kormányzás” erősítését tűzi ki célul.

4. Az önkormányzat teendői a rendszer elindításával kapcsolatban

- Egy projektfelelős munkatárs kijelölése kapcsolattartás céljából.
- Részvétel egy közös sajtótájékoztatón, ahol egy szándéknyilatkozat aláírásával a támogató önkormányzatok és a BVK bejelenti a beszerzési platform projektet a szélesebb nyilvánosság felé is.
- Két beszerzési felhívás nyílt meghirdetése az aggregátor oldal elindulásával egyidőben.
- Az önkormányzat beszerzési szabályzatának módosítása olyan módon, hogy az lehetővé tegye a leendő platform használatát.

Előzetes üzleti terv

Törzstőke szükséglet meghatározása

1.	Program készítése	15,000,000 Ft
2.	T-I, K-monitor vizsgálat	2,000,000 Ft
3.	Beszerzési szakértő díj	1,000,000 Ft
4.	cégalapítás költségei	300,000 Ft
5.	laptop + nyomtató + telefon alkalmazottnak	500,000 Ft
	Összesen:	18,800,000 Ft
	ÁFA	5,076,000 Ft
	Összesen:	23,876,000 Ft
	Javasolt törzstőke:	25,000,000 Ft

Havi működési költségek:

1.	ügyintéző bére +járulékai+költségérítések	400,000 Ft	teljes munkaidőben, telefonos ügyfélszolgálat, számlázás, adminisztráció
2.	ügyvezető bére +járulékai+költségérítések	400,000 Ft	rész-munkaidőben: cégvezetés, önkormányzatok felkeresése, kapcsolattartás az önkormányzatokkal, gépjárműhasználat, ajánlattevői oldal kiépítése, beosztott dolgozó irányítása
3.	Iroda bérlet + irodaszer+vezetékes telefon	50,000 Ft	valamelyik alapító önkormányzatnál egy iroda
4.	T-I éves átvilágítás 1 hónapra eső összege	40,000 Ft	
5.	Könyvelés	40,000 Ft	
6.	Egyebek	10,000 Ft	
7.	Programozó havidíj	50,000 Ft	
8.	Szerver tárhely bérleti díja	10,000 Ft	
	Összesen:	1,000,000 Ft	

Fedezeti pont számítás:

A nettó 8.000 Ft/beszerzési díj mellett	kb. 125 db	havi beszerzést kell a rendszernek megvalósítani
---	------------	---

Gyakran Ismétlődő Kérdések

1) Az önkormányzat nem veszíti-e el ezzel a döntési jogosítványait?

Nem, az önkormányzat egyetlen döntési ponton sem adja át a döntési kompetenciáját a beszerzési platformot menedzselő Kft-nek. A beszerzési platform semleges, auditált, átlátható módon bonyolítja a pályázati folyamatot, potenciálisan a legszélesebb körben értesíti a lehetséges pályázók körét, majd a technikai folyamat lezárásaként „tálcán szállítja” a pályázatok részleteit. De nem dönt – minden döntés a kiírónál marad. A győztes-nyertes pályázókat is csak akkor értesíti, ha arra megbízást kap, az önkormányzati döntést követően.

2) A közbeszerzési értékhatár alatti pályázatokat gyorsan „le lehet zavarni”. Nem lesz hosszabb a procedúra a Kft bevonásával?

A közbeszerzési értékhatár alatti pályázatokat akkor lehet „gyorsan lezavarni”, ha a kiíró előre tudja, hogy kit/kiket akar megkeresni, esetleg tájékozódik arról, kinek van szabad kapacitása: vagyis szűk vállalkozói körből választ. Ez a tény a pályázók számára is ismert, amiből az következik, hogy kényelmes pozícióban vannak az árajánlat megadásánál: 3-5 szereplős verseny esetén kényelmesebb (nagyobb nyereségrátájú) ajánlattal lehet a versenybe belépni. Egy 8-10 pályázót elérő, nyílt kiírás esetén viszont a többi pályázó nem-ismerete miatti bizonytalanság következtében a lehető legkisebb költségű-legalacsonyabb nyereségrátájú ajánlattal lép be a versenybe a pályázó.

Vagyis: a meghívásos verseny időigénye és a nyílt pályáztatás időigénye nem összevethető, két különböző logikájú rendszerről beszélünk. A Kft-nek adott megbízás során az önkormányzat meghatározhatja, hogy legfeljebb hány napig legyen kint a pályázat – szükség esetén ezzel tud időt spórolni.

3) Amely önkormányzat belép a Beszerzési platform rendszerébe, egyben kötelezettséget vállal arra, hogy minden, a közbeszerzési értékhatár alatti pályázatát e rendszeren belül bonyolítja?

Nem vállal erre kötelezettséget. Minden egyes, ide tartozó pályázata előkészítése során eldönti, hogy a meghívásos pályázat, vagy a nyílt pályáztatás illeszkedik-e jobban a beszerzéshez.

4) Mi a garancia, hogy eljárásonként megéri (az előzetes üzleti tervben szereplő) 8000,- ft (+ ÁFA) forintot befektetni a feladat kiszervezésébe?

Az eljárási költség nagyságát két dimenzióban értékelhetjük:

Egyrészt: potenciálisan mekkora megtakarítást hoz a javasolt rendszer? Minden elvi megközelítés és tapasztalati tény azt mutatja, hogy 10 százalékról indul, és 20-30 százalékot is elérheti a kiadás-csökkenés szintje. Ha – a példa kedvéért – egy 10 milliós kiírást veszünk, pénzünknel leszünk.

Másrészt: a pályáztatás lebonyolításának technikai része nem terheli az érintett kollégákat, több erőforrást tudnak fordítani az előkészítésre, és a látszata is elkerülhető annak, hogy „a közeli presszóban” dőlt el a pályázat sorsa.

5) Mi történik, hogyha a nyertes pályázót már ismerik az önkormányzati szakemberek: megbízhatatlan, nem végez minőségi munkát?

A kiírásban szereplő feltételrendszer megfogalmazható úgy, hogy az ilyen piaci szereplő legitim módon kizárható a versenyből. Igen, előre át kell gondolni a szakmai-minőségi kritériumokat, a lehetséges csapdahelyzeteket. De ez a munka (időráfordítás) egyébként sem spórolható meg. A Kft. vele szerződött partnereknek átad olyan kiírási mintákat, amelyek követése esetén az ilyen problémák jól kezelhetők.

6) Miért éppen Kft. a választott társasági forma? Önkormányzatok az alapító tulajdonosok, nem volna testhezállobb valamilyen önkormányzati társulás?

Az önkormányzati társulás megalapítása, működése nehézkes és lassú. A BVK által tulajdonolt Kft. rugalmasabb formát jelent.

7) A minimális induló tőke meghatározásakor, hogyan kerül számításba az ÁFA-fizetési kötelezettség? Ez teljesen elveszett pénz lesz?

A törzstőke összege az üzleti tevékenység megkezdéséig felmerülő összes költséget tartalmazza annak ÁFA tartalmával együtt. A visszaigényelt ÁFA a működési költségekben segít, addig míg a fedezeti pontot el nem éri az értékesítés.

8) Az alapítás jogi-adminisztratív/számviteli költségeit nem kellene bevenni az induló költségek közé?

A nettó 300.000 Ft-os „cégalapítás költségei” sor tartalmazza ezeket a költségeket.

9) A havi 125+ megbízás nem túlzottan optimista várakozás, különösen az első fél évben? Nem lenne érdemes magasabb induló tőkével számolni a likviditás biztosítása érdekében?

A törzstőke összege a beruházási és cégalapítási költségek ÁFA tartalommal növelt összegét fedezi. A visszaigényelt ÁFA összege a kezdeti működési költségek fedezésére beforgatható.

A kb. 125 eljárás elérése nem túlzó, hiszen az ilyen eljárásra kötelezett beszerzések körének tágítása – a kivételek csökkentése – esetén ez a szám 10-12 kerületi, megyei jogú városi beszerzéseivel már elérhető.

Előzetes felmérés természetesen még szükségesnek látszik, hogy jelen körülmények között az önkormányzatok és cégeik körében mekkora nagyságrendű lehet a nyílt beszerzések nagyságrendje.

10) Az önkormányzati Kft. forma Felügyelő bizottságot igényel. Költséget növel, hogy miként egyeznek meg a tagokban az alapítók?

A kezdeti időszakban mindenképp abban gondolkozunk, hogy a FB tagok társadalmi megbízatásban látnák el feladatukat.

11) Mi a stratégia arra, hogy ne csak egy szűk kör használja?

Fontos, hogy az alapítók a rendszer használatából fakadó előnyeiket széles körben hirdessék, ezáltal biztosítható a platform használatának terjedése. Javasolt, hogy az alapítók a hazai politikai paletta minél szélesebb részéből képviseltessék magukat, így ne lehessen a kezdeményezést egyetlen párthoz kötni. Ezek mellett az alapító önkormányzatok gazdasági társaságainak csatlakozására is számítunk.

12) Miért az önkormányzatok legyenek ennek a megoldásnak a motorjai? Nem lehet, hogy a kormányzat, az önkormányzati szövetségek, vagy az olyan szakmai szervezetek, mint például a Transparency International jobb kezdeményezők volnának?

A rendszer akkor tud eredményesen működni, ha már a kezdetektől van több olyan települési önkormányzat, amely elköteleződik a platform használata és a nem közbeszerzés köteles beszerzési eljárások nyílt lebonyolítása mellett.

13) Mi garantálja a törvényes/hibátlan/tisztességes eljárást?

Először is az ajánlattevők köre kitágul országos szintre, és nem csak három meghívott pályázik. Az ajánlattevők így teljes körűen nem ismerhetik egymást, vagyis az összejátszás, a kartellezés értelmetlenné válik.

A program továbbá úgy lenne kialakítva, hogy az ajánlatkérő is csak a bontást követően ismerje meg az ajánlattevők körét és az ajánlatok tartalmát – ezáltal a belülről jövő „súgások” kockázata is megszűnik.

Ezen túl, a Transparency International Magyarország vállalja a rendszer auditálását.

14) A potenciális pályázók hogyan szereznek tudomást a lehetőségről? Mi garantálja, hogy kellő számú versenyző lesz?

Az önkormányzatok az eddigi eljárásaikban szereplők ajánlattevők felé közvetlenül tudják jelezni, hogy ezentúl ezen rendszeren keresztül tudnak kiírásaikra ajánlatot tenni.

Mivel a platform a vállalkozások számára pályázati lehetőséget biztosít, ezért a rendszerre való figyelem felhívása a Kamarák törvényi kötelezettsége is.

15) Ki választja ki a rendszer elindítását támogató önkormányzatokat? Milyen kritériumok szerint áll össze az induló csapat? Ki vállalja, és milyen háttérrel, az induló szervezési munkákat?

Javasolt, hogy az indulást támogató önkormányzatok vezetői a hazai politikai paletta minél szélesebb részéből képviseltessék magukat, így ne lehessen a kezdeményezést egyetlen párthoz kötni.

A potenciális alapítókkal való kapcsolatfelvétel, valamint a szakmai egyeztetések koordinálása Ilyés Márton, Orosz Anna, Nagy Zoltán és Lados Tamás feladata lenne.

16) Lehetnek helyi/lokális vállalkozások/érdekeltségek. Ők hogyan menedzselhetők ebben a rendszerben? Most akkor minden egyes beszerzést így kell pályáztatni?

A helyi vállalkozók támogatása is megtehető a rendszerben: az alkalmassági kritériumokat úgy kell megállapítani, hogy a teljesítésre alkalmas helyi vállalkozások el tudjanak indulni rajta. Egy helyi vállalkozás mindig árelőnyben van egy helyismerettel nem rendelkező/más településen működővel szemben: helyismerettel rendelkezik, valamint a logisztikai költségei is kisebbek.

Ezen felül a beszerzési eljárásban való részvétel jogának fenntartási lehetőségének, illetve egyéb teljesítésre vonatkozó ajánlatkérői előírások lehetőségének biztosításával lehetőség van helyi politikai célok korrupció gyanú nélküli érvényesítésére.

Továbbá, akár a helyi vállalkozók bevonásának mértékét értékelési szemponttá téve is támogatni lehet hozni a helyi vállalkozásokat.

Az elektronikus rendszer használatával, illetve a tényleges piaci versenyben való részvételükkel a helyi kisvállalkozások alkalmassá válnak nagyobb értékű közbeszerzési eljárásokon való sikeres részvételre is.

17) A helyi önkormányzatok mellett más intézmények is igénybe vehetik a Platform szolgáltatásait?

Igen. A kezdeményezők (Orosz Anna, Nagy Zoltán, Lados Tamás) induláskor az önkormányzatokra, illetve az önkormányzati társaságokra gondoltak, de igény esetén civil szervezetek, alapítványok, más intézmények is igénybe vehetik a Kft. szolgáltatásait.

Budapest, 2021. június 1.